

12.2.2013 RKTL 89/401/2013

Maa- ja metsätalousministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 1642/13/2012, 1.2.2013

LAUSUNTO POIKKEUSLUVALLA SALLITTAVAA SUDEN METSÄSTYSTÄ KOSKEVASTA ASETUSLUONNOKSESTA

Maa- ja metsätalousministeriö on viitekirjeellään pyytänyt Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen lausuntoa maa- ja metsätalousministeriön asetusluonnoksesta, joka koskee poikkeusluvalla sallittavaa suden metsästystä poronhoitoalueen ulkopuolella metsästysvuonna 2013–2013.

Pyydettynä lausuntonaan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (RKTL) esittää seuraavan.

Tutkimuslaitoksen arvio perustuu havaintotietojen osalta pääasiassa petoyhdyshenkilöverkostosta saatuihin tietoihin. Lisäksi havaintotietoja ovat toimittaneet Metsähallituksen henkilökunta ja itäiseen valtakunnanrajaan rajoittuvien paliskuntien poroisännät sekä rajavartijat. RKTL lähetti myös Suomen riistakeskuksen aluetoimistoille kyselyn laumoista ja kahdestaan liikkuvista susista. Laajaa havaintoaineistoa tukee GPS-laittein merkittyjen susien antama paikkatieto reviirien rajoista. Vuodelta 2012 on GPS-lähettimien antamaa tietoa yhteensä viideltä eri susireviiriltä, joilla eleli joko lauma tai pariskunta. Kaikkiaan GPS-lähettimellä merkittiin 21 sutta. Lähettimistä oli toiminnassa vielä vuoden 2012–2013 vaihteessa kymmenkunta. Suomen susikannan ydinalueella (Etelä-Kainuu, Ylä-Savo ja Pohjois-Karjala) RKTL suoritti joulukuun alun ja helmikuun alun välisenä aikana tiiviisti myös omaa maastotyötä.

Arvion perustana ovat tunnetut laumat ja kahdestaan liikkuvat sudet, jotka ovat todennäköisiä pariskuntia. Edellisten lisäksi kartoitettiin epävarmoja havaintoja pareista. Näiden mahdollisten pariskuntien asettumista alueelle ei kyetty riittäväällä varmuudella tarkistamaan, joten ne luokiteltiin yksinään liikkuviksi susiksi. Havainnot yksinään liikkuvista susista muodostavat arvion perustan niillä riistakeskuksen alueilla, joilla laumoja tai reviirillä eläviä pareja ei ole. Yksinään liikkuvien susien osuus on noin 15 % talvisesta susikannasta.

Huomattava osa itäisellä valtakunnanrajalla havaituista laumoista ja pareista liikkuu molemmilla puolilla itärajaa. Keskimääräistä susikantaa arvioitaessa tällaisten susien yksilömäärästä on otettu Suomen kantaan kuuluviksi 50 %.

Merkittävä osa susista liikkuu useamman kuin yhden Suomen riistakeskuksen aluetoimiston alueella. Tämän takia on otettava huomioon, että arviot aluetoimistojen alueella liikuskelevien susien lukumäärästä *eivät ole summautuvia*. Kannanhoitoalueita koskevat arviot ovat summautuvia, sillä kahdella eri kannanhoitoalueella liikkuva lauma tai pari on laskettu kokonaisuudessaan vain yhden kannanhoitoalueen susikantaan.

Susien vähäisestä lukumäärästä johtuen samansuuruinen susisaalis voi johtaa toisistaan suuresti poikkeaviin kehityssuuntiin susien määrässä. Poiston vaikutus riippuu saaliiksi päätyvien susien iästä, sukupuolesta ja lisääntymisbiologisesta asemasta susiyhteisössä. Susikannan on arvioitu vähentymättä kestäväksi 30 %:n vuotuisen poistuman.

Susitilanne alueittain

Etelä-Häme

Riistakeskus Etelä-Hämeen alueella on havaintoja yksittäisistä susista mutta ei pareista eikä laumoista. Alueella liikuskelee 2–3 sutta.

Etelä-Savo

Riistakeskus Etelä-Savon alueella on havaintoja yksittäisistä susista mutta ei pareista eikä laumoista. Alueella liikkuu vuoden vaihteessa myös pantasusi, joka tällä hetkellä liikuskelee Etelä-Savon ja Kaakkois-Suomen riistakeskusten välisellä raja-alueella. Alueella liikuskelee 2–3 sutta.

Kainuu

Riistakeskus Kainuun alueella liikkuu 30–45 sutta. Vaihteluväli on suurehko, koska kolme laumaa (yhteensä 21 sutta) liikkuu Suomen ja Venäjän välisen rajan molemmilla puolilla.

Osa Riistakeskus Kainuun alueesta kuuluu poronhoitoalueeseen. Tällä alueella on havaintoja yksittäisistä susista mutta ei pareista tai laumoista.

Poronhoitoalueen ulkopuolisen Kainuun alueella liikkuu 30–40 sutta. Sudet keskittyvät Kuhmoon, jossa on havaintoja kaikkiaan neljästä laumasta, joista kolme (5, 8 ja 8 yks.) liikkuu Suomen ja Venäjän välisen rajan kahta puolta. Neljäs lauma (5 yks.) liikkuu Kuhmon lisäksi myös Sotkamon ja Ristijärven puolella. Tässä laumassa on pannalla varustettu alfanaaras. Kuhmossa on lisäksi kolme paria (Kuumu–Vartius, Niemiskylä–Hirvelä ja Jonkeri)

Sotkamossa asustaa neljän yksilön hajallaan liikkuva lauma Sapsoperän–Maanselän välisellä alueella. Lauman lisäksi Tipasojalla ja Lehtovaaran–Tuhkakylän alueella on todettu olevan pariskunta. Edellisten lisäksi pääasiassa Pohjois-Savossa asuvat kolme laumaa vierailevat Kainuun puolella (Vuolijoki ja Sotkamo).

Keski-Suomi

Riistakeskus Keski-Suomen alueella liikkuu kymmenkunta sutta. Riistakeskus Keski-Suomen, Pohjois-Hämeen ja Pohjanmaan alueita kattavalla reviirillä on 7–10 sutta. Tällä Keuruun, Virtain ja Ähtärin alueelle sijoittuvalla reviirillä ei ole näin suurta yhtenäistä laumaa, vaan se on hajallaan. Reviirillä on kaksi pannoitettua sutta (alfanaaras ja vuonna 2011 syntynyt naaraspentu). Aikuisesta alfauroksesta ei talven 2012/2013 aikana ole tehty varmoja havaintoja.

Laumasta siirtyi toukokuussa 2012 vuonna 2011 syntynyt uros Äänekosken pohjoispuolelle. Havaintojen mukaan se liikkuu yksin.

Kaakkois-Suomi

Riistakeskus Kaakkois-Suomen alueella liikkuu noin 6–8 sutta. Alueelta on havaintoja yhdestä neljän suden laumasta, joka on yhteinen Venäjän kanssa, ja yhdestä parista, joka sekin liikkuu rajan läheisyydessä. Valtakunnan rajalla liikkuvien laumojen ja parien yhteisestä lukumäärästä on puolet laskettu kuuluvaksi Suomen kantaan.

Lappi

Riistakeskus Lapin alueella on havaintoja yksittäisistä susista sekä kahdesta yhdessä liikkuvasta sudesta Savukoskelta. Savukosken havainnot sijoittuvat itärajan pintaan. Siellä oli alkutalvesta 7–8 yksilön pentuelauma, josta on kaadettu talven mittaan viisi sutta. Valtakunnan rajojen ulkopuolella on havaintoja Länsi-Lapista (Övertorneå, Ruotsi) susiparista.

Oulu

Riistakeskus Oulun poronhoitoalueella liikkuu 2–4 sutta; yksi pariskunta Utajärvi–Pudasjärvi alueella. Tälle parille on myönnetty kaatolupa. Poronhoitoalueen ulkopuolisella alueella liikkuu noin 5–7 sutta. Alueella on tavattu yksi vakituisesti asuva lauma, joka on yhteinen riistakeskus Pohjois-Savon kanssa. Laumassa elelee kolme yksilöä, joista yhdellä on panta. Lisäksi lauman pohjoispuolella asustaa yksi susipari.

Pohjanmaa

Riistakeskus Pohjanmaan alueella liikkuu 10–15 sutta. Pohjanmaan, Pohjois-Hämeen ja Keski-Suomen rajalla elää lauma, jossa asustaa 7–10 susiyksilöä, joiden liikkuminen painottuu Pohjois-Hämeen ja Keski-Suomen alueelle. Havaintojen perusteella näyttää siltä, että lauma on jakautunut pienempiin ja erillään kulkeviin osiin, mikä vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista. Lisäksi alueella on tehty havaintoja susiparista Lohtajan–Kälviän alueella. Parihavaintoja on Perhosta ja epävarmoja parihavaintoja Isojoen–Suojoen alueelta (mahdollisesta jälkimmäisestä parista tehdään havaintoja myös Satakunnan puolella).

Pohjois-Karjala

Pohjois-Karjalassa liikkuu 12–14 sutta. Pohjois-Karjalassa liikuskelee kaksi (Lieksa ja Ilomantsi) neljän yksilön susilaumaa Suomen ja Venäjän välisen rajan molemmilla puolilla. Lisäksi alueella on havaittu kaikkiaan viisi susiparia (Lieksa, Valtimo), joista yksi on yhteinen Kainuun kanssa ja toinen Pohjois-Savon kanssa.

Pohjois-Häme

Riistakeskus Pohjois-Hämeen alueella liikkuu 12–15 sutta. Alueella on yhteinen 7–10 yksilön lauma Keski-Suomen ja Pohjanmaan riistakeskusten kanssa. Havaintojen perusteella näyttää siltä, että lauma on jakautunut pienempiin ja erillään kulkeviin osiin, mikä vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista. Etelämpänä kolmen yksilön lauma asustelee Längelmäen–Oriveden–Kuhmalahden alueella. Lisäksi susiparia on havaintoja Nokian–Akaan–Sastamalan alueelta.

Pohjois-Savo

Riistakeskus Pohjois-Savon alueella elelee 25–30 sutta. Ne keskittyvät Ylä-Savon alueelle, missä asustelee kolme eri laumaa. Kaikissa alueen laumoissa on GPS-lähettimellä varustettuja susia. Vieremän ja Kiuruveden alueella oleva susilauma vierailee myös riistakeskus Oulun alueella ja toinen Vieremän alueella olevista laumoista vierailee Kainuun alueella. Lisäksi alueella on kolme eri susiparia (Sukeva-Jyrkkä, Varpaisjärven pohjoisosa ja Vesanto–Tervo- alue).

Tassussa on joukko susihavaintoja (n = 24) Sonkajärven–Iisalmen–Kiuruveden ympäristöstä aikavälillä 1.12.2012–8.1.2013. Havainnot ovat pääasiassa yksittäisistä susista mutta muutama havainto jopa viiden suden laumasta. Petoyhdyshenkilöt ovat tarkistaneet näistä kahdeksan havaintoa. Em. aikajakson jälkeen susihavaintoja alueelta on saatu ainoastaan yksi. Alueelta ei kuitenkaan ole löydetty paria tai laumaa etsinnöistä huolimatta.

Rannikko-Pohjanmaa

Riistakeskus Rannikko-Pohjanmaan alueella on tehty havaintoja yksittäisistä susista mutta ei susilaumoista eikä -pareista. Alueella liikkuu 2–3 sutta.

Satakunta

Riistakeskus Satakunnan alueella liikuskelee 9–11 sutta. Köyliön–Huittisten alueella asustaa lauma, jossa on 7 sutta. Lisäksi Ulvilan–Luvian alueella on havaintoja mahdollisesta susiparista. Pääosa näistä havainnoista on yhdestä sudesta mutta muutama myös kahdesta. Lisäksi nk. Yläneen lauma Varsinais-Suomesta vierailee ajoittain Satakunnan puolella. Alueen pohjoisosassa on yksi mahdollinen pari Pohjanmaan kanssa.

Uusimaa

Riistakeskus Uudenmaan alueella elää 6–8 sutta. Alueella on havaintoja yhdestä parista ja yhdestä neljän suden laumasta. Pari elelee Nummi–Pusulän alueella ja lauma Tammisaaren alueella.

Varsinais-Suomi

Riistakeskus Varsinais-Suomen alueella liikkuu 6–7 sutta. Alueella on yksi lauma (4–5 yks.), joka liikkuu pääasiassa Mynämäen–Pöytyän–Maskun alueella. Tassu-havaintojen perusteella lauma liikkuu myös osittain riistakeskus Satakunnan puolella. Lisäksi alueella on mahdollinen susipari, josta tulleet havainnot sijoittuvat tien 8 länsipuolelle.

Susitilanne kannanhoitoalueittain

Läntisen Suomen kannanhoitoalueen laumojen ja mahdollisten parien yhteinen susimäärä on noin 35–39 yksilöä. Yhteensä kannanhoitoalueella on 40–45 sutta (taulukko 1).

Itäisen Suomen kannanhoitoalueen pääasiassa Suomen puolella liikkuvissa laumoissa ja mahdollisissa pariskunnissa on yhteensä 50–51 sutta. Tunnetuissa Suomen ja Venäjän rajan molemmin puolin liikkuvissa laumoissa on yhteensä 17 yksilöä. Yhteensä kannanhoitoalueella on 77–78 sutta (taulukko 1).

Poronhoitoalueella susia liikuskelee lähinnä poronhoitoalueen eteläosissa lähellä alueen rajaa. Poronhoitoalueella liikkuvien, reviiriä muodostamattomien susien määrään vaikuttaa Venäjältä ja alueen eteläpuolelta saapuvien yksilöiden määrä, jossa voi vuodenaikaisesti olla suurtakin vaihtelua. Poronhoitoalueen susikannan kooksi tutkimuslaitos arvioi 4–5 yksilöä (taulukko 1).

Suomessa oli helmikuun 2013 alussa 120–135 sutta. Ottamalla kanta-arvioon mukaan Suomen ja Venäjän välisen valtakunnanrajan molemmin puolin liikkuvien laumojen sudet, saadaan kokonaisyksilömääräksi 140–150 sutta. Määrä on edellisvuotista pienempi

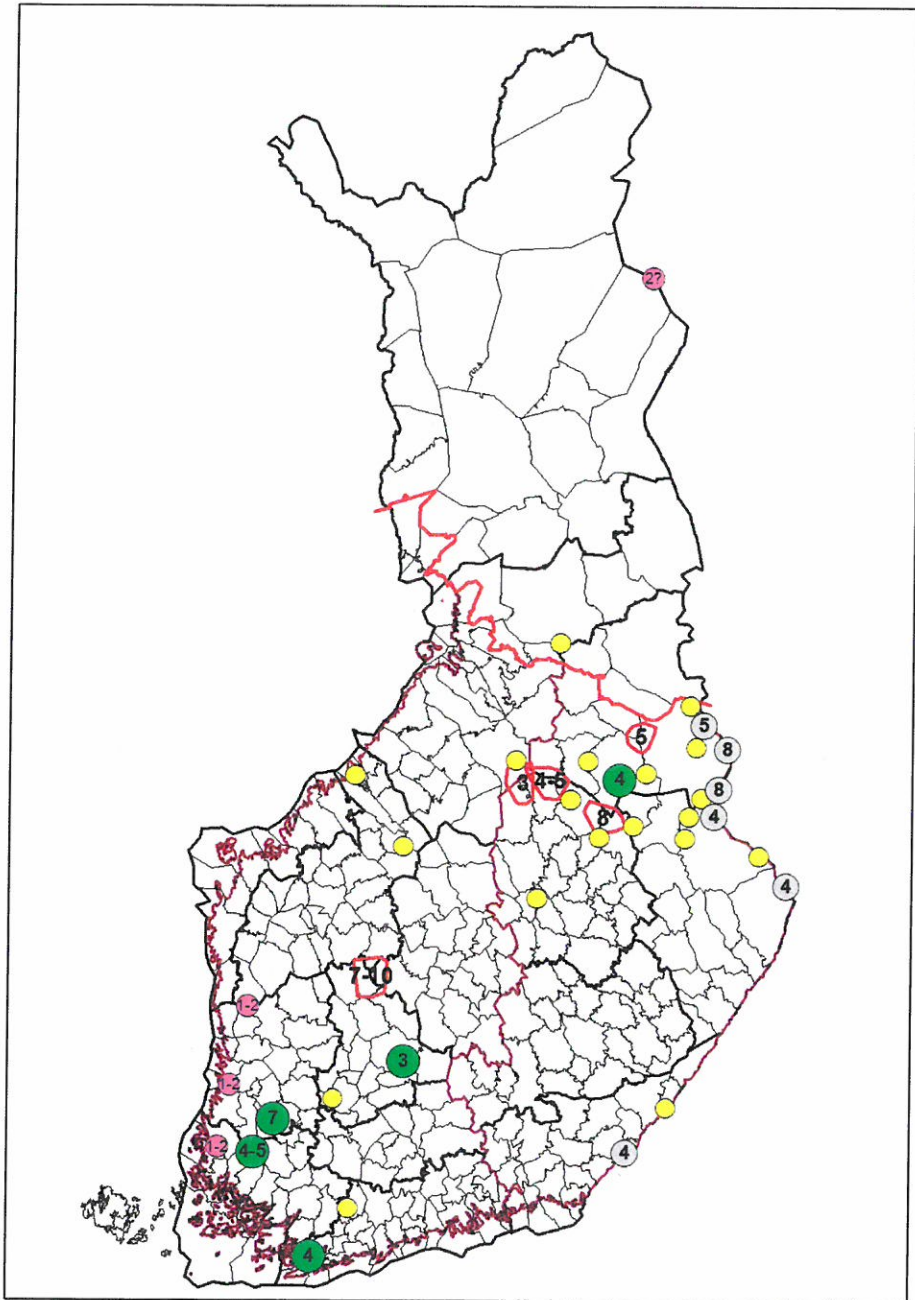
Ylijohtaja

Eero Helle

Yksikönjohtaja

Riitta Rahkonen

Lausunnon vastuuvastavalmistelijä/lisätietoja: Tutkija Samuli Heikkinen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Kuva 1. Susilaumat ja kahdestaan liikkuvat sudet helmikuun alussa 2012–2013. Punaisella rajatulla alueella elää GPS-seurannassa oleva susilauma, vihreät symbolit viittaavat muihin tunnettuihin laumoihin, keltaiset kahdestaan liikkuviin susiin ja vaaleanpunaiset varmistamattomiin parihavaintoihin. Harmaat symbolit viittaavat reviireihin, joista merkittävä osa sijainnee Venäjän puolella.

Taulukko 1. Tilanne kannanhoitoalueittain ja koko maassa.

Kannanhoitoalue	Laumat/ niissä susia yhteensä	Parit	Valtakunnan rajan laumat / niissä susia yht*.	Valtakunnan raja, parit*	Susia yhteensä*
Poronhoitoalue	- / -	1	- / -	-	4-5**
Itäinen Suomi	5 / 24-25	13	6 / 17	-	77-78**
Läntinen Suomi	5 / 25-29	5	-	-	40-45**
YHTEENSÄ					120-135***

* Valtakunnan rajalla liikkuvien laumojen ja parien yhteisestä susien määrästä on puolet laskettu kuuluvaksi Suomen kantaan.

**Susikannasta on havaittu 15 % olevan yksinään liikkuvia yksilöitä.

***Lukumääräarvion haarukka ottaa huomioon sen, että yksinään liikkuvien osuus olisi tavanomaista suurempi (20 %).

Taulukko 2. Viime vuoden tilanne: RKTL:n lausunto 16.1.2012.

Kannanhoitoalue	Laumat/ niissä susia yhteensä	Parit	Valtakunnan rajan laumat / niissä susia yht*.	Valtakunnan raja, parit*	Susia yhteensä*
Poronhoitoalue	2 / 6	2	2 / 6		20-25
Itäinen Suomi	7 / 38	3-4	8 / 45	3	80-85
Läntinen Suomi	5 / 32	6-8			50-55
YHTEENSÄ**					150-165***

*Valtakunnan rajalla liikkuvien laumojen ja parien yhteisestä susien määrästä on puolet laskettu kuuluvaksi Suomen kantaan.

**Susikannasta on oletettu 15 % olevan yksinään liikkuvia yksilöitä.

***Lukumääräarvion yläraja on laskettu kannanhoitoalueittaisten vaihteluvälien keskikohtien summana.